

Boklunden

Agnes Franzén, Matilda Larsson

Om oss

Boklunden är ett nyfött projekt som fokuserar på att främja litteratur, läsning och roliga samtal kring böcker. Ur ett personligt intresse startade projektet med en vilja att få fler barn, unga och unga vuxna att hitta det roliga med läsning. Att läsa ska inte kännas som ett måste. I projektet möter vi personer som jobbar läsfrämjande, men vi ger även tips och inspiration till dig som vill hitta en ny spännande bok eller testa på en ny genre.

Vi vänder oss till dig som är en läsare och vill ha boktips, men också till er som jobbar med böcker och läsfrämjande på olika sätt. Vi vill att ni ska kunna använda och hänvisa till vår sida i både undervisning och som medmänniskor. Har du kanske en elev som har lite svårt att hitta in i läsningen, men som är väldigt sportintresserad? Har du en klasskompis som inte vet vad den ska läsa härnäst? Vill du ha tips på böcker till din bokcirkel? Vi vill leverera tips och diskussioner om litteratur så att fler hittar njutningen i läsningen.

Har ni önskemål om boktipslistor, författarintervjuer eller något annat som har med läsning att göra? Kontakta oss gärna på sociala medier eller via mejl.

Trevlig läsning!

Mejl: boklunden.plattform@gmail.com

Sociala medier

[Följ oss på Instagram här!](#)

[Följ oss på TikTok här!](#)

[Följ oss på Youtube här!](#)

Detta är en återpublicering av bloggen [Boklunden](#).

Ett projektarbete i kursen *Att publicera i den medierade offentligheten vt 2026* som publicerats av

Linköping University Electronic Press i serien: [Linköping Electronic Press Workshop and Conference Collection](#), Nummer 39

ISSN: 2003-6523

© Författarna. Denna publikation är licensierad under en [Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens](#).

Läsfrämjande möten

Joel Halldorf: "Att läsa ska mer likna att smutta på ett glas vin än att äta upp sina grönsaker"

Författaren Joel Halldorf har länge skrivit kulturartiklar för diverse tidningar, skrivit flera böcker och driver podcasten *Läsarpodden*. Läs vår intervju om böcker och läsning i en tid fylld av distraktioner.

Bild: Zandra Erikshed

Joel Halldorf är författare, skribent för *Expressen Kultur* samt professor i kyrkohistoria vid Enskilda Högskolan Stockholm. Han är ständigt aktuell med sina debattartiklar om religion och politik. Han har tidigare skrivit flera böcker, bland annat *Bokens folk* och *Gud: Jakten*. Nu är han aktuell med sin nya bok *Makten och det heliga* som kommer ut den 31 mars.

Efter att ha läst *Bokens folk – En civilisationshistoria från papyrus till pixlar* har jag inte kunnat sluta fundera kring de läspraktiker vi har idag. Redan i inledningen av boken beskriver Halldorf hur vi "översköljts av larmrapporter om att vi läser både mindre och sämre" men han utmanar också detta och menar att läsningen inte har minskat, utan förändrats. Formatet som läsningen packas in i förändras och i *Bokens folk* beskriver Halldorf att förändringen av formatet "stöper om vår civilisation i grunden". Det är hur och varför detta sker, som han förklarar i boken.

"För med djupläsning följer inte bara en djupare förståelse, utan också kritisk reflektion och en förmåga till empati och inlevelse."

Vad var det som inspirerade dig att skriva *Bokens folk*?

– Den boken växte fram ur känslan av att jag själv fick svårare att läsa i takt med att digital teknik tog större plats i mitt liv. Något hände, märkte jag, med uppmärksamheten. *Bokens folk* är mitt försök att som historiker förstå vad detta handlar om.

Vad är det viktigaste du vill att man ska ta med sig från *Bokens folk*?

– Att olika format är bra på olika saker. Skärmar och telefoner är jättebra för att hitta information snabbt. Men om vi vill läsa koncentrerat och fördjupat, då är tryckta böcker och tidningar omistliga. Det är betydligt enklare att djupläsa i sådana format. Och i dag, när djupläsningen är en hotad egenskap, så är detta viktigt att slå fast vid. För med djupläsning följer inte bara en djupare förståelse, utan också kritisk reflektion och en förmåga till empati och inlevelse.

Du driver tillsammans med Patrik Hagman Läsarpodden, "En bokklubb där lyssnarna kan bidra med frågor & funderingar.". I podden diskuterar ni olika böcker med ett kristet perspektiv. Detta är ju ett jättebra initiativ till läsfrämjande genom att koppla på kristenheten och skapa intresse för läsning hos bland annat kristna. Ni diskuterar ju dock inte bara kristna böcker, utan läser alla möjliga böcker; allt från filosofiska självhjälpsböcker som *Stolen Focus* av Johann Hari till fantasylegendor som J.R.R Tolkien.

– Ja, precis – Läsarpodden är något av det viktigaste jag ägnar mig åt. Vi får fantastiskt mycket respons på den: människor som hör av sig eller kommer fram och tackar för podden. Läsning är ju inte bara något vi gör för oss själva, utan också tillsammans – det är en delad erfarenhet i bokklubbar och mellan vänner. Läsarpodden fyller lite den funktionen. Det blir ett sätt att läsa gemensamt.

"Selma Lagerlöf räknas som en av Sveriges största författare, ändå känns det som att hon är underskattad."

Har du någon favoritbok?

– Joseph Conrads *Mörkrets hjärta* läste jag som 17-åring och den betydde väldigt mycket för mig. Den introducerade mig till läsandet på ett mer vuxet sätt.

Har du något skönlitterärt boktips?

– Nyligen läste jag Selma Lagerlöfs *Jerusalem*, för Läsarpodden faktiskt, och den var verkligen otroligt bra. Selma Lagerlöf har fått nobelpriset i litteratur och räknas som en av Sveriges största författare, ändå känns det som att hon är underskattad. Att alla inte förstår hur otroligt bra hon är.

I avsnittet om *Bokens folk* i Läsarpodden beskriver du den samtida lässituationen så här:

"Jag kan känna, som många andra, att de senaste fem-tio åren så har det blivit svårare att försjunka i böcker. Det finns hela tiden distraktioner i närheten, det finns konkurrerande mediaformat med skärmar, sociala medier och sådana saker."

Hur ser din relation till läsning ut? Hur kan man få in läsningen i vardagen?

– Jag tror att man behöver rensa vissa rum i huset från digital teknik. Annars är det lite som att ha godisskålar framme när man försöker skära ner på sötsaker. Och sätta av vissa tider på dygnet då man helt avstår från det, för att låta annat ta tid. Jag försöker alltid börja dagen med att läsa lite och sedan ta tid för det igen på slutet.

Du nämner även att man som akademiker ibland har så mycket att läsa och så lite tid att man känner att det inte är någon idé. Men du utmanar denna tanke med att säga att det kanske inte är att läsa färdigt som ska vara målet. Du går in på att det finns mycket annat man kan få ut av läsningen än att man kan checka av en bok. Du nämner bland annat att det kan skärpa ens sinne och göra en närvarande. Vilka andra saker kan man få ut av läsningen?

– Jag tror att man inte får glömma bort att det är en njutning att läsa. Att försjunka i en bok är en av livets största gåvor. Visst är det nyttigt att läsa för ens intellektuella och emotionella utveckling, men om man bara betonar det så blir man lite som föräldern som tjatar på barnen om att de ska äta upp sina grönsaker. Det är viktigt att påminna sig om njutningen! Att läsa ska mer likna att smutta på ett glas vin än att äta upp sina grönsaker. Då inser man också att man inte behöver skynda. Vi njuter mest av vinet om vi dricker det långsamt och eftertänksamt, och på samma sätt är det med läsningen.

“Läsningen är inte solitär utan en gemensam sak”

Du har ju också lett litteratursamtal, bland annat på Babettes Litteratursalong i Linköping, nu senast med Elin Cullhed. Hur viktigt är det för dig att det finns sådana här (eller liknande) evenemang för att dela litteraturen med varandra?

– Läsningen är, som jag sa tidigare, inte solitär utan en gemensam sak. I alla tider när läsningen har blomstrat har den burits av gemenskaper: kloster, fackföreningsklubbar, frikyrkor, studiecirkel, kaféläsning och så vidare. Jag tror att detta är väldigt viktigt: om vi ska bevara läsningen som kultur behöver vi skapa mötesplatser kring böcker och läsande, där vi kan dela erfarenheter och inspirera varandra.

Vad är det viktigaste vi kan göra just nu för att stärka läskulturen i Sverige?

– Jag tror att vi måste se det som en jämlikhetsfråga att alla barn lär sig att hantera den teknologi som är den tryckta boken. Precis som staten och skolan såg det som angeläget att alla, oavsett socioekonomisk status, skulle lära sig hantera datorer behöver de nu tänka kring tryckta böcker. Barn som växer upp i akademikerhem kommer på ett naturligt sätt i kontakt med läsning, men det gör inte alla. Att skolan satsar ordentligt på klassuppsättningar av böcker, tid för läsning, prioriterar läroböcker och så vidare är därför en rättvisefråga.

Sedan måste detta fortsätta genom hela utbildningssystemet – ända upp till högsta nivå, där många års fokus på "snabbläsning" måste kompletteras med att man tränas i långsam och eftertänksam djupläsning.

Skribent: Agnes Franzén

Att njuta av läsning och läsningens positiva effekter

Jag tror att vi alla känner igen oss i den uttråkning och motstånd man upplever när man i skolan är tvungen att läsa en bok, ofta som läraren valt, och som känns irrelevant för sin egen situation. Så kände iallafall jag, trots det valde jag att plugga ett kandidatprogram som är centrerat kring skönlitteratur. Så vad var det som fick mig att fastna för läsningen?

100 böcker man ska ha läst innan man dör, eller Klassiker som alla borde läsa är listor som jag relativt ofta kommer över. Jag har ett komplicerat förhållande till denna typ av retorik eftersom böckerna som ofta ingår i dessa listor nästan uteslutande hör till en litteraturkanon som kan upplevas elitistisk. Vad jag menar med detta är inte att man inte ska läsa dessa klassiker, eller att det är fel att klassiker finns. Jag upplever att dessa böcker ofta pratas om på ett prestigefyllt sätt i förhållande till annan litteratur. Exempelvis upplever jag att det är mer prestige i att ha läst *Brott och straff* av Fjodor Dostojevskij eller *Mot fyren* av Virginia Woolf, än om man läser kioskfiktur, western eller fantasy. Jag skulle vilja slå hål på denna idé eftersom olika personer läser av olika anledningar och vill ha ut olika saker av läsningen. Framförallt vill jag understryka att läsning kan vara fantastiskt när man hittar det man själv är intresserad av och inte blir tvingad att läsa saker bara för att man "borde". Jag slutade tvinga mig själv att läsa böcker som man "borde" läsa, och fokuserade på vad jag själv ville få ut av läsningen. Jag kom fram till att det var njutningen och avkopplingen som motiverade mig, men jag upptäckte ganska snabbt att det finns andra fördelar med att läsa också.

Läsning är demokratiskt. Skolverket menar att språk och texter aldrig är neutrala utan att de bör förstås i förhållande till makt. Att förstå relationer mellan makt och språk och dess konsekvenser möjliggör att man kan ifrågasätta maktförhållanden och ojämlikhet. Detta menar Skolverket är en del av ansvaret medborgare har i en demokrati (1). Vi kan ta två exempel på skönlitteratur med orättvisa som tema: *Möss och människor* av John Steinbeck, och *Hungerspelen* av Suzanne Collins. Den förra är en klassiker som handlar om två män som drömmer om ett bättre liv och välstånd. Den senare handlar om Katniss Everdeen som ska överleva en nationell tävling om liv och död, arrangerad av den förtryckande regimen i Panem (den fiktiva världen). Den ena av dessa böcker passar antagligen bättre för en viss målgrupp medan den andra passar för en annan målgrupp. Båda böckernas syfte är att läsaren ska tänka kritiskt och de kan tolkas som kommentarer på sina samtida samhällen. Min poäng är att man övar sitt kritiska tänkande när man läser, och detta kan uppnås oavsett vilken genre man läser. Genom att fundera över varför karaktärer gör som de gör bygger man sin förmåga att tänka kritiskt, oavsett om man läser chick lit, fantasy eller klassiker.

Inte nog med att man utvecklar sitt kritiska tänkande, man utvecklar dessutom disciplin och empati när man läser. Även vi som läser ofta och mycket har perioder när läsning känns som att bestiga ett berg. Man läser om samma mening flera gånger utan att fatta vad man läser för att man inte kan koncentrera sig. Men genom att ta sig igenom de faserna utvecklar man förmågan att pusha sig igenom saker när man är omotiverad. Det är en egenskap som kan hjälpa i många andra delar av livet och som gör att man kan nå högt ställda mål. Pål Ruin presenterar i branschtidningen Vi Lärare en brittisk studie om nöjesläsning hos barn. Den visar att läsning bidrar till "tänkande och kreativitet, och leder till ökad empati och minskad stress" (2). Läsningen gör oss alltså mer empatiska. Empati ger oss möjlighet att förstå varandra bättre och gör oss nyfikna på människorna runt omkring oss. Två egenskaper som jag tror många av oss värderar högt.

Som nämns ovan visar den brittiska studien även att läsning minskar stress. Den visade också att barnen som läste tillbringade mindre tid bakom skärmar. Detta är något som är en återkommande diskussion – skärmtid. Jag, precis som många andra, fastnar lätt i sociala medier med telefonen fastklistrad i handen. Skärmen tar ofta upp en stor del av dagen, framför allt bland ungdomar och unga vuxna. Läsningen kan bidra med en digital paus och avkoppling från intensiteten och stressen på sociala medier. Precis som Joel Halldorf påpekar i vår intervju (tillgänglig här) tvingar bokens medium oss att sakta ned och reflektera (3). Mediet kan hjälpa oss att varva ned och återhämta oss. Det är den främsta anledningen till att jag läser. Det är mitt sätt att koppla av och koppla bort världen utanför. Jag kan drömma mig bort från verkligheten och grota ner mig i magiska världar och fiktiva karaktärer.

Så varför ska man läsa? Jo, för att kunna ifrågasätta samhället och de strukturer som finns genom att förstå text och språk; för att vi utvecklar förmågor som gör oss till bättre medmänniskor, exempelvis empati; och framförallt är det ett tillfälle att ta en paus från våra skärmar och återhämta oss. Så hitta något som du är intresserad av. Inte något som man borde läsa, utan något som du kan njuta av och kom ihåg att läsning kan ha olika format: fysiska böcker, e-böcker, ljudböcker, fanfiction osv. All läsning är bra läsning och alla format är välkomna!

Källor:

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65c728/1553967154456/pdf3722.pdf>

<https://www.vilarare.se/grundskollararen/forskning/stora-vinster-hos-barn-som-laser-for-nojesskull/>

<https://lasframjandepattform.blogspot.com/2026/03/joel-halldorf-att-lasa-ska-mer-likna.html>

Skribent: Agnes Franzén

Vad menas med läsfrämjande?

“Vad sker när vi läser? Ögat följer svarta bokstavstecken på det vita pappret från vänster till höger, åter och åter. Och varelser, natur eller tankar, som en annan tänkt, nyss eller för tusen år sedan, stiger fram i vår inbillning. Det är ett underverk större än att ett sädeskorn ur faraonernas gravar förmåtts att gro. Och det sker var stund. De människor vi möter i böcker liknar de levande. De talar som vi, andas som vi, gråter och skrattar som vi. Men sträcker vi ut armarna för att omfamna dem griper vi i tomma intet.” Så skriver Olof Lagercrantz i *Om konsten att läsa och skriva* (1985).

Att läsa, att arbeta med läsning, att tycka om böcker, att diskutera litteratur, är alla former av läsfrämjande. Ordet kanske är bekant och i utkanten av din hippocampus väcks ordet till liv.

“Att arbeta läsfrämjande är att göra läsare av läskunniga.”

En förklaring till vad “att främja läsning” innebär är dels att skapa motivation och glädje till att läsa, men också till att öka tillgång och bredd på böcker. Men en fråga vi kan ställa oss själva är om alla som kan läsa finner läsning som en rolig aktivitet? Svaret blir troligtvis nej, vilket gör att vi kan dra en tydlig gräns mellan en läsare och icke-läsare, läsintresse och läskunnighet. Definitionen av läsare är således en person som självmant införlivar böcker och läsande i sitt liv, medan läskunnighet, vars innebörd är ett väsentligt lärande och en kunskap man utvecklar i skolan. Att vara läsfrämjande kan därför beskrivas som att göra nödvändig läsning till en glädjeskapande aktivitet, och att arbeta läsfrämjande är att göra läsare av läskunniga.

“Ett lärande, ett tänkande, ett kännande och ett upptäckande.”

Historiskt har begreppet vuxit fram ur en tradition av biblioteksverksamhet, kulturpolitik och folkbildning i Sverige och runt om i världen. Men det är endast de senaste årtiondena som forskning bedrivits i det läsfrämjande ämnet. Innebörden av begreppet läsfrämjande är enligt Kulturrådet en aktivitet som har en bestämd intention och som definieras som att “öppna vägar till litteraturen för den som ännu inte läser”, Andersson (2015).

Att läsa handlar om gemenskap, kontakt och samtal, att skapa en relation till andra som läser och till vad vi läser i böckerna. Genom att prata om och läsa böcker främjar vi således samtalen som berör livet och vad det är att vara människa. Framförallt för barn men även ungdomar och vuxna blir

läsandet något mer, något utöver att titta på svarta ord på vitt papper. Det blir ett lärande, ett tänkande, ett kännande och ett upptäckande. För barn blir läsning viktigt utifrån utveckling av kognitiva aspekter: att ta in världen och ta in information och lära sig bearbeta den. För vuxna kan läsningen bli en gemenskap, en social aspekt när ensamhet och självständighet tränger in i våra liv.

“Att läsa handlar om gemenskap, kontakt och samtal.”

Men hur ska man använda alla sina läsfrämjande kunskaper på det praktiska planet? I den frågan har exempelvis förskollärare, grundskollärare och bibliotekarier ett övertag. Att praktiskt applicera “läsfrämjandemetoder”, Andersson (2015), handlar om att främja läsningen genom olika tillvägagångssätt. Exempel på olika metoder är sagostunder där läsförståelsestrategierna behöver appliceras, boklekar och bokprat som utvecklar frågor, referenser och konsekvenstänkande, men också bokklubbar. En ännu ganska outforskad läsfrämjande metod är “the book flood-theory” som innebär att praktiskt exponera barn och ungdomar för böcker. Har du någon gång blivit hungrig när du går förbi en restaurang och ser all god mat och känner doften av alla kryddor? Samma psykologiska påfund fungerar med böcker. När vi ser böcker, när vi befinner oss omkring böcker blir vi nyfikna och intresserade. Vi tar upp böcker, vi bläddrar i dem, vi läser några rader i dem och en lust och vilja att läsa hela boken väcks. Läsfrämjande metoder kan också innebära att anpassa böcker och litteratur för individer istället för att vända sig till en hel klass. Det kan vara att:

- tillgängliggöra litteratur för personer med läs- och skrivsvårigheter.
- tillgängliggöra litteratur på flera språk.
- tillgängliggöra böcker för att möta barn i behov av anpassade medier (såsom talböcker eller böcker i punktskrift).

Idag kan man konstatera att yngre elever på låg- och mellanstadiet läser mer än vad äldre elever på högstadiet och gymnasiet gör. Varför är det så? Är det där problemet klämmer? Men lösningen på problemet kanske inte ligger i en brist på engagemang från läsfrämjare utan att många upplever en motvilja till läsningen eftersom den känns påtvingad. Ta exemplet med diskmaskinen som jag tror alla någon gång i sitt liv har känt. Om idén att plocka ur en diskmaskin kommer från en själv har man inget emot att göra hushållssysslan, men om man blir tillsagd av mamma eller pappa att plocka ur diskmaskinen vill man inte längre göra det. Precis så kan läsning i skolan uppfattas. När ett problem blir ett måste behövs lösningar där vilja och fritt val spelar roll. Vikten av att få ta egna beslut och bestämma själv är också ett sätt att testa nya saker (eller böcker), att tillåtas begå misstag och vikten av att prova igen. Här kan läsningen således bli en glädjeskapande aktivitet.

Yukiko Duke, kulturjournalist och översättare, säger i *Väck läslusten i skolan* av Anne-Marie Körling att “Det går inte att tvinga människor till att läsa genom att tala om för dem att de ska läsa eftersom det är viktigt och bra för dem. Man måste känna en lust och ett behov av att läsa. Det tror jag är den stora utmaningen för lärare, att förstå att inte alla är intresserade av samma sorts litteratur. De måste försöka klura ut hur de ska möta olika behov av läsning. Min grundkänsla, efter att ha talat läsning med lärare och elever är att ALLA går att göra till läsare. Därför att vi alla behöver berättelser. Det är de som gör världen begriplig för oss.”

“Vi alla har någon gång varit eller kommer att vara läsfrämjare.”

Vad menas med läsfrämjande? Begreppet som är mångbottnat kan sammanfattas som en intention och vilja att öppna fler vägar till litteratur för personer som inte läser, att tillgängliggöra böcker för personer med olika individuella behov och öka tillgången till en mångfald av litteratur. Att arbeta med läsfrämjande i sitt professionella yrke, som exempelvis lärare men också bara som en hobby, innebär att vilja få läskunniga personer att inse att läsningen som en rolig aktivitet, och där initiativet att vilja läsa kommer inifrån och inte av yttre faktorer. När läskunniga blir läsare är det gemenskap och sociala

aspekter som blir viktiga, men också den relation som skapas mellan läsare och boken i sig. Att prata om böcker och sprida böcker, att inspirera till böcker och väcka frågor och opinion kring böcker är alla sätt att främja läsning. Denna slutsats innebär att vi alla någon gång har varit eller kommer att vara läsfrämjare.

Referenslitteratur

Andersson, Jonas, Med läsning som mål: om metoder och forskning på det läsfrämjande området, Stockholm : Statens kulturråd : [2015] : 128 sidor : ISBN: 978-91-87583-07-0

Körling, Anne-Marie, Väck läslusten i skolan!, Stockholm : En bok för alla : [2022] : 184 sidor : ISBN: 9789172218963

Rosenblatt Louise M., Torhell Sven-Erik, Litteraturläsning som utforskning och upptäcktsresa, Lund : Studentlitteratur : 2002 : 256 s. : ISBN: 91-44-01547-X

Skribent: Matilda Larsson

Intervju med Martin Widmark

"Alla barn ska få lämna skolan så lyckliga som möjligt"

Boklunden träffar författaren till LasseMajas Detektivbyrå och grundare av LasseMajas Stiftelse – Martin Widmark. Vi ställer frågor om hans eget författarskap och hans läsfrämjande arbete. Tillsammans med Helena Willis driver Widmark ett engagerat arbete med att främja läsning på förskolor och ett arbete att lära låg- och mellanstadieklasser att läsa och skriva.

<https://youtu.be/AI81nx0KBdM?si=2twPVkV0JQNYA0Jp>

Se hela intervjun ovan!